

ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ
e-Θρησκευτικά
Οι Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών στα Θρησκευτικά

Παυλίδης Σάββας, ΠΕ1-Θεολόγος, Ελληνογαλλική Σχολή
«ΚΑΛΑΜΑΡΙ», sapavidis@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εισαγωγή της τεχνολογίας στην εκπαιδευτική διαδικασία έχει εγείρει διάφορες αντιδράσεις κατά καιρούς. Οι δύο τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται περισσότερο, μέχρι και σήμερα, στα σχολεία είναι το βιβλίο και ο μαυροπίνακας. Η κουλτούρα του παραδοσιακού σχολείου δεν επιτρέπει την εύκολη εισαγωγή καινοτομιών. Η πρώτη αντίδραση των εκπαιδευτικών, είναι να χρησιμοποιηθεί για την υποστήριξη των παραδοσιακών μεθόδων διδασκαλίας.

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι η παρουσίαση της χρήσης ενός ανοικτού Συστήματος Διαχείρισης Μάθησης «e-Θρησκευτικά», που θα καλύπτει από απόσταση τις ανάγκες των δασκάλων-μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα.

Αφορμή για την προσπάθεια ήταν:

1. η μεγιστοποίηση του αποτελέσματος της διδακτικής διαδικασίας.

2. η ενεργοποίηση των μαθητών μέσα από την συμμετοχή τους στη διαδικασία προετοιμασίας του μαθήματος των θρησκευτικών χρησιμοποιώντας τεχνολογίες επικοινωνιών και πολυμέσων.

Το σύστημα διαχείρισης μάθησης που χρησιμοποιήθηκε, είναι το «e-Θρησκευτικά» και επιτρέπει αφενός τη συμμετοχή από απόσταση, αλλά και κατά την διάρκεια του μαθήματος, των μαθητών σε εκπαιδευτικά προγράμματα και δραστηριότητες και αφετέρου τη δυνατότητα προετοιμασίας, παρουσίασης και διαχείρισης του εκπαιδευτικού πολυμεσικού υλικού του μαθήματος των Θρησκευτικών αλλά και της αξιολόγησής τους.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: e-Θρησκευτικά, Σύστημα Διαχείρισης Μάθησης, αξιολόγηση

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η υλοποίηση των παρουσιάσεων, των βίντεο καθώς και των on-line διαγωνισμάτων σχετίζονται με τις ενότητες: Η παραβολή του σπλαχνικού πατέρα (ενότητα 14) και η παραβολή του σπλαχνικού Σαμαρείτη (ενότητα 15) από το βιβλίο του ΟΕΔΒ, Καινή Διαθήκη, Ο Ιησούς Χριστός και το έργο του,

Συμμετείχαν οι μαθητές της Β3 Γυμνασίου, της Ελληνογαλλικής Σχολής «ΚΑΛΑΜΑΡΙ», τον Ιανουάριο του 2011.

Οι διδακτικοί στόχοι ήταν, για την μεν ενότητα του Σπλαχνικού Σαμαρείτη να κατανοήσουν αφ' ενός ότι ο Θεός σέβεται την ελευθερία και απόφαση του ανθρώπου, όποια και αν είναι αυτή και ότι δέχεται με αγάπη και χαρά τον κάθε άνθρωπο που μεταστρέφεται και που θέλει να κάνει μια νέα αρχή ζωής αληθινής και αφ' ετέρου στην ενότητα του Σπλαχνικού

Σαμαρείτη να κατανοήσουν τη διδασκαλία του Ιησού για μια κοινωνία πέρα από κάθε είδους διακρίσεις (θρησκευτικές, φυλετικές, κοινωνικές, εθνικές κ.ά.).

Η προστιθέμενη παιδαγωγική αξία της παρέμβασης κατά τη διάρκεια της χρήσης του e-Θρησκευτικά για μελέτη και αξιολόγηση των μαθητών ήταν:

1. Η ευκολότερη αξιολόγηση των μαθητών χάρη στη χρήση on-line διαγωνισμάτων, είτε στο εργαστήριο Πληροφορικής, είτε με την χρήση του μαθητικού υπολογιστή στην Β΄ Γυμνασίου, τα οποία χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια της διδακτικής ώρας.
2. Η εκμετάλλευση οπτικής και ακουστικής ικανότητας του μαθητή (καλύτερη λειτουργία είτε της οπτικής είτε της ακουστικής μνήμης).
3. Η αύξηση της συγκέντρωσης και της διάθεσης για μάθηση και ενεργότερη συμμετοχή των παιδιών, χάρη στα πολυμεσικά ερεθίσματα (κείμενο, ήχος, εικόνα στατική και κινούμενη).
4. Ο μεγάλος βαθμός αλληλεπίδρασης και διαδραστικότητας μεταξύ των μαθητών και του διδάσκοντα αφού ο καθηγητής χάρη στις τεχνολογίες επικοινωνιών και πολυμέσων, είναι επίκουρος στην προσπάθεια των παιδιών για την κατάκτηση της γνώσης. Έτσι επιτυγχάνεται ο επιτελικός ρόλος του καθηγητή στη μετάδοση της γνώσης σύμφωνα με τις νέες τάσεις για την εκπαίδευση.

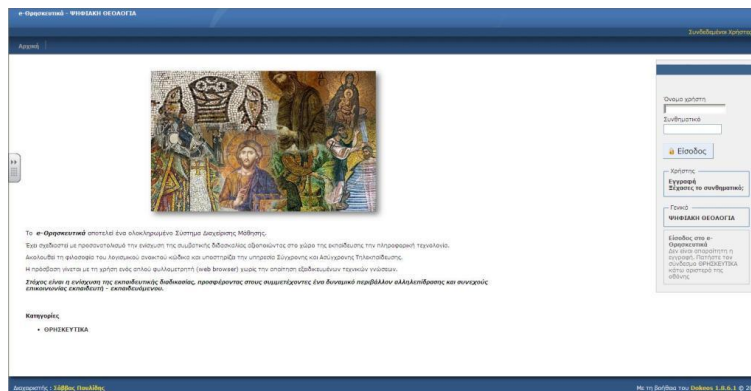
e-Θρησκευτικά: ΑΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΠΟ ΑΠΟΣΤΑΣΗ

Η χρήση των υπολογιστών μπορεί πράγματι να παίζει σημαντικό ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία, με την προϋπόθεση ότι θα χρησιμοποιηθεί με παιδαγωγικά αποτελεσματικό τρόπο. Οι υπολογιστές είναι ισχυρά και πολυδύναμα εργαλεία διδασκαλίας και μάθησης.

Η ενσωμάτωση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση είναι ένα δύσκολο και μακροχρόνιο εγχείρημα, στο οποίο επιδρούν πολλοί παράγοντες όπως: υλικοτεχνική υποδομή, κατάλληλο εκπαιδευτικό λογισμικό, εκπαίδευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, στρατηγικός σχεδιασμός σε εθνικό επίπεδο.

Οι παραπάνω δυσκολίες δημιουργούν την ανάγκη φιλοξενίας, του συνόλου των ατομικών προσπαθειών των εκπαιδευτικών κάτω από μια ενιαία πλατφόρμα, η οποία σε καμία περίπτωση δε θα υποκαθιστά τη σχολική τάξη και το ρόλο του εκπαιδευτικού. «Δεν είναι το εργαλείο που θα μεταμορφώσει το σχολείο, αλλά η χρήση του» [Γιακουμάτου 2004].

Το Σύστημα Διαχείρισης Μάθησης (ΣΔΜ) e-Θρησκευτικά αναπτύχθηκε από τον εκπαιδευτικό Θεολόγο της Ελληνογαλλικής Σχολής «ΚΑΛΑΜΑΡΙ», για τις ανάγκες του μαθήματος των Θρησκευτικών (www.canonlawnet.gr/savvas). Χρησιμοποιεί τις ΤΠΕ και είναι επέκταση του ανοικτού συστήματος διαχείρισης μάθησης DOKEOS [Μάστορας, Μανιτσάρης 2005]

Σχήμα 1. Σελίδα εισόδου στο e-Θρησκευτικά

Ποιες είναι όμως οι διαστάσεις της εφαρμογής του Συστήματος Διαχείρισης Μάθησης σε ένα σχολείο;

- Αποθήκευση και προβολή εκπαιδευτικού πολυμεσικού υλικού

Το e-Θρησκευτικά προσφέρει λύσεις προς την κατεύθυνση της ενεργούς συμμετοχής κάθε προσώπου που εμπλέκεται έμμεσα ή άμεσα στην εκπαιδευτική διαδικασία. Υποστηρίζει αντικείμενα μάθησης (SCORM-Παιδαγωγικό μονοπάτι) που επιτρέπουν πολυμεσικό διαδραστικό περιεχόμενο και χαρακτηρίζονται από αυξημένη αυτονομία και ανεξαρτησία, διευκολύνοντας έτσι την επαναχρησιμοποίηση τους είτε από το συγγραφέα τους είτε από άλλους καθηγητές μόνο με τη χρήση ενός φυλλομετρητή [Μάστορας, Μανιτσάρης, Μαυρίδης 2005].

- Εξ' αποστάσεως διαχείριση μέσω φυλλομετρητή φιλική για κάθε χρήστη και διαχειριστή

Ούτε οι τεχνικές γνώσεις για την πληροφορική, ούτε η φυσική παρουσία του διαχειριστή αποτελεί προϋπόθεση. Όλες οι λειτουργίες του συστήματος (εισαγωγή – διαγραφή – τροποποίηση – δημοσίευση) πραγματοποιούνται από απόσταση μέσω Διαδικτύου (φυλλομετρητής).

- Δυνατότητα δημιουργίας διαφορετικών τύπων χρηστών

Υποστηρίζει διαφορετικού τύπου χρήστες με στόχο την καλύτερη προβολή και διαχείριση των δεδομένων. Με τους τύπους χρηστών είναι δυνατόν:

1. Να προσαρμοστεί στις προσωπικές ανάγκες του κάθε χρήστη.
2. Να διευκολυνθεί η διαχείριση των δεδομένων και η παραμετροποίηση της πλατφόρμας.

- Αλληλεπίδραση μεταξύ δασκάλου – μαθητή

Η ανάγκη επέκτασης της επικοινωνίας δασκάλου – μαθητή πέρα από τα όρια ενός σχολικού συγκροτήματος ώστε ο μαθητής να έχει την αίσθηση ότι ο καθηγητής είναι δίπλα του, ακόμη και κατά τη διάρκεια της μελέτης του. [http://www.eap.gr/news/EXAGGELIA_SYNEDRIOU/synedrio/html/sect5/85.htm]

- Ενδυνάμωση της επιθυμίας για πρόσβαση στη γνώση

Ο μεγαλύτερος και σημαντικότερος παράγοντας στην επιτυχία μιας διαδικασίας εκπαίδευσης εξ' αποστάσεως σε παιδιά Γυμνασίου – Λυκείου είναι η ικανοποίηση που αισθάνονται από αυτή τη διαδικασία [Πέρδος, Μανιτσάρης, Συρρής 2004].

- Αυτοαξιολόγηση των μαθητών για το ποσοστό αφομοίωσης της γνώσης
On – line tests (πολλαπλής επιλογής, αντιστοίχισης και συμπλήρωσης κενού κλπ)
- Προσαρμοστικότητα στις προσωπικές ανάγκες δασκάλου - μαθητή

Ο μέχρι τώρα χαρακτήρας εκπαιδευτικού λογισμικού, συχνά χωρίς δυνατότητα προσαρμογής στις εκάστοτε απαιτήσεις του δασκάλου, αλλάζει προσφέροντας πολλαπλές δυνατότητες όπως για παράδειγμα να μπορεί να αξιολογήσει τις γνώσεις του μαθητή, μέσα από κλιμακούμενης δυσκολίας tests.

Ο μαθητής πλέον έχει πρόσβαση στη γνώση με ποικίλους τρόπους, δημιουργώντας έτσι μια εκπαιδευτική ηλεκτρονική κοινότητα. Η ανταλλαγή γνώσης μεταξύ μαθητών με διαφορετικές εμπειρίες επιτρέπει να αυξήσουν τις δεξιότητες επικοινωνίας, διαλεκτικότητας και κοινωνικότητάς τους [Flynn, 1992, Schlechter, 1990].

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΤΟΥ «e-ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ» ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Η υλοποίηση των παρουσιάσεων, των βίντεο καθώς και των on-line διαγωνισμάτων σχετίζονται με τις ενότητες: Η παραβολή του σπλαχνικού πατέρα (ενότητα 14) και η παραβολή του σπλαχνικού Σαμαρείτη (ενότητα 15) από το βιβλίο του ΟΕΔΒ, Καινή Διαθήκη, Ο Ιησούς Χριστός και το έργο του,

Συμμετείχαν οι μαθητές της Β3 Γυμνασίου.

Οι διδακτικοί στόχοι ήταν, για την ενότητα του Σπλαχνικού Σαμαρείτη να κατανοήσουν αφ' ενός ότι ο Θεός σέβεται την ελευθερία και απόφαση του ανθρώπου, όποια και

αν είναι αυτή και ότι δέχεται με αγάπη και χαρά τον κάθε άνθρωπο που μεταστρέφεται και που θέλει να κάνει μια νέα αρχή ζωής αληθινής και αφ' ετέρου στην ενότητα του Σπλαχνικού Σαμαρείτη να κατανοήσουν τη διδασκαλία του Ιησού για μια κοινωνία πέρα από κάθε είδους διακρίσεις (θρησκευτικές, φυλετικές, κοινωνικές, εθνικές κ.ά.).

Στην Πλατφόρμα e-Θρησκευτικά, ο διδάσκων δημιούργησε μάθημα στην εφαρμογή Παιδαγωγικό μονοπάτι στο οποίο υπήρχαν και οι δύο ενότητες. Η δυνατότητες της εφαρμογής αυτής στηρίζονται στην παιδαγωγική θεωρία του εποικοδομισμού. Ο μαθητής προχωρά βήμα - βήμα τη μελέτη. Περιορισμοί που τίθενται από τον διδάσκοντα, μέσω της εφαρμογής (προαπαιτούμενα), δεν του επιτρέπουν να κινείται ανεξέλεγκτα μεταξύ των ενοτήτων. Στο τέλος του μαθήματος δημιουργήθηκε ομάδα ασκήσεων στην οποία υπήρχε ο περιορισμός ως ελάχιστο ποσοστό επιτυχίας της όλης προσπάθειας να απαντήσει σωστά ο μαθητής στο 80% των ερωτήσεων.

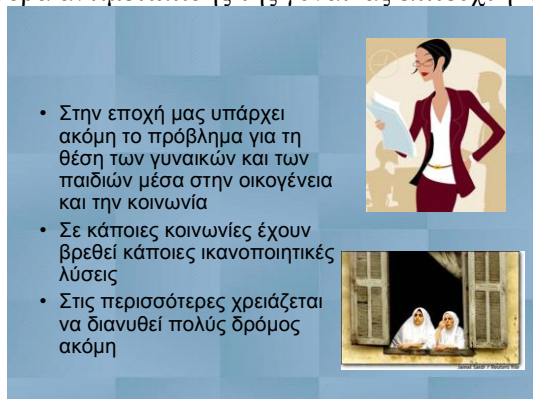
Οι μαθητές της Β3 Γυμνασίου, οι οποίοι έκαναν εγγραφή στο σύστημα, και με την χρήση του μαθητικού υπολογιστή ασκηθήκαν, κατά την διάρκεια μιας διδασκτικής ώρας στην παραπάνω διαδικασία. Αφού μελέτησαν τα μαθήματα, όπως είχαν διαμορφωθεί από τον διδάσκοντα, παρακολούθησαν το βίντεο με την παραβολή του Σπλαχνικού πατέρα, και για να ολοκληρώσουν τη διαδικασία, απάντησαν στις αντικειμενικού τύπου διαδραστικές ασκήσεις.

Με το τέλος της διαδικασίας είχε τη δυνατότητα, ο κάθε μαθητής, να δει την βαθμολογία του στην προσωπική ηλεκτρονική του καρτέλα. Η πλατφόρμα μετά το πέρας της εξέτασης δίνει τη δυνατότητα στον μαθητή να δει ποιες είναι οι σωστές απαντήσεις και ποιες επιλογές έκανε ο ίδιος.

Η χρησιμοποίηση των τεχνολογιών επικοινωνιών στο μάθημα των Θρησκευτικών, είχε τα εξής θετικά αποτελέσματα:

A. Κατά τη διάρκεια της παρουσίασης του μαθήματος:

1. Χρήση εικονικού πίνακα για την προβολή της πληροφορίας η οποία βοηθά τον καθηγητή σε μία καλύτερη ροή της διδασκαλίας και της εποπτείας της τάξης. Για παράδειγμα στη Β' Γυμνασίου με δύο εικόνες γυναικών προερχόμενες η μία από το δυτικό κόσμο και η άλλη από το μουσουλμανικό, δόθηκε αφορμή για μια ιδιαίτερος αποδοτική συζήτηση μεταξύ των μαθητών. Έτσι ο στόχος που ήταν να δειχθεί η διαφορά αντιμετώπισης της γυναίκας επιτεύχθηκε.

Σχήμα 2. Διαφάνεια Powerpoint

2. Πολλαπλασιαστική δυνατότητα στην παρουσίαση – μετάδοση της γνώσης με τη χρήση εφαρμογών πολυμέσων παρουσίασης ή προγραμμάτων επεξεργασίας ήχου, εικόνας και Video. Οι μαθητές της Α' Γυμνασίου είχαν την δυνατότητα να γνωρίσουν με ένα πιο ευχάριστο τρόπο την ιστορία της εξόδου των εβραίων από την Αίγυπτο χάρη στη χρήση ψηφιακών χαρτών (Google Earth) και στην δυνατότητα απομόνωσης του συγκεκριμένου γεγονότος από τίτλο DVD καθώς επίσης και οι μαθητές της Β' Γυμνασίου με τη χρήση ανάλογου οπτικοακουστικού υλικού.
3. Συγκέντρωση της διδασκαλίας στα ουσιαώδη με αποτέλεσμα να αφομοιώνεται η γνώση πιο γρήγορα και ξεκούραστα. Χάρη στο πρόγραμμα παρουσιάσεων

γίνεται καλύτερη οργάνωση των σημαντικότερων σημείων του μαθήματος και έτσι δίνεται στα παιδιά η δυνατότητα να τα εντοπίσουν στο βιβλίο. Έτσι δόθηκε η δυνατότητα για την καλύτερη χρήση του βιβλίου στη διάρκεια του μαθήματος.

4. Μεγάλη μείωση του φαινομένου της διάσπασης και της κούρασης των μαθητών και

B. Κατά τη διάρκεια της χρήσης του e-Θρησκευτικά για μελέτη και αξιολόγηση των μαθητών:

1. Ευκολότερη αξιολόγηση των μαθητών χάρη στη χρήση on-line διαγωνισμάτων, είτε στο εργαστήριο Πληροφορικής, είτε με την χρήση του μαθητικού υπολογιστή στην Β΄ Γυμνασίου, τα οποία χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια της διδασκτικής ώρας δίνοντας στον καθηγητή τη δυνατότητα παρακολούθησης του βαθμού αφομοίωσης των μαθητών.
2. Εκμετάλλευση οπτικής και ακουστικής ικανότητας του μαθητή (καλύτερη λειτουργία είτε της οπτικής είτε της ακουστικής μνήμης).
3. Αύξηση της συγκέντρωσης και της διάθεσης για μάθηση και ενεργότερη συμμετοχή των παιδιών, χάρη στα πολυμεσικά ερεθίσματα (κείμενο, ήχος, εικόνα στατική και κινούμενη).
4. Μεγάλος βαθμός αλληλεπίδρασης και διαδραστικότητας μεταξύ των μαθητών και του διδάσκοντα αφού ο καθηγητής χάρη στις τεχνολογίες επικοινωνιών και πολυμέσων, είναι επίκουρος στην προσπάθεια των παιδιών για την κατάκτηση της γνώσης. Έτσι επιτυγχάνεται ο επιτελικός ρόλος του καθηγητή στη μετάδοση της γνώσης σύμφωνα με τις νέες τάσεις για την εκπαίδευση.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η μεγάλη ανάπτυξη των θεωριών μάθησης, τις τελευταίες δεκαετίες, και μάλιστα των γνωστικών θεωριών, έχει φέρει επανάσταση στην επιστήμη της παιδαγωγικής και τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζει ο εκπαιδευτής τον εκπαιδευόμενο.

Η εκρηκτική ανάπτυξη και εισβολή της τεχνολογίας των επικοινωνιών και πληροφορίας σε κάθε, σχεδόν, ανθρώπινη δραστηριότητα, αλλά και στην εκπαίδευση, έχει αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η διαχείριση της γνώσης.

Είναι πλέον πιεστική η ανάγκη αλλαγής του τρόπου κατάκτησης της γνώσης. Έχουμε στα χέρια μας εργαλεία που μπορούν να προσφέρουν τα μέγιστα σ' όλους τους εμπλεκόμενους με την εκπαίδευση. Η εισαγωγή της τεχνολογίας στην εκπαίδευση δεν αποτελεί, βέβαια, πανάκεια ή αυτοσκοπός στη λύση των προβλημάτων που απασχολούν την εκπαίδευση. Προσφέρει όμως νέους τρόπους για την κατάκτηση και ενδυνάμωση της γνώσης, που είναι και το ζητούμενο.

Βρισκόμαστε μπροστά σε μια επανάσταση ανάλογη με εκείνη της τυπογραφίας. Ο στόχος πρέπει να είναι η όσο το δυνατόν καλύτερη εκμετάλλευση αυτής της δυνατότητας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Flynn, J. (1992), "Cooperative learning and Gagne's events of instruction: a syncretic view", Educational Technology, October, p. 53-60
2. Αξιολόγηση των παραγόντων για την ανάπτυξη και το σχεδιασμό της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης μέσω του διαδικτύου, τελευταία πρόσβαση 3 Φεβρουαρίου 2010, http://www.eap.gr/news/EXAGGELIA_SYNEDRIOU/synedrio/html/sect5/85.htm
3. Γιακουμάτου Τ., (2004), Οι νέες τεχνολογίες συναντούν το ελληνικό σχολείο, Οι τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών στην Ελληνική Εκπαίδευση: Απολογισμός και Προοπτικές, 392-399
4. Πέρδος Α., Μανιτσάρης Σ., Συρρής Β., (2004), Μέθοδοι και Μοντέλα Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης σε Μαθητές Γυμνασίου Λυκείου και Αξιολόγηση τους, Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση, 579-584, Αθήνα

5. Les conditions de réussite du e-learning et le travail collaboratif dans les collectivités locales, τελευταία πρόσβαση 3 Φεβρουαρίου 2010, ιστοχώρος, http://www.renupi.org/IMG/pdf/e-learning_travail-collaboratif-2.pdf
6. Μάστορας Θ., Μανιτσάρης Α., (2005), Προσαρμόζοντας ένα Σύστημα Διαχείρισης Μάθησης ανοιχτού λογισμικού στις σύγχρονες απαιτήσεις ηλεκτρονικής μάθησης. Η περίπτωση του Dokeos, 2ο Πανελλήνιο Συνέδριο ΕΕΕΠ - ΔΤΠΕ – «Μάθηση και Διδασκαλία στην Κοινωνία της Πληροφορίας», Αργυρούπολη
7. Μάστορας Θ., Μανιτσάρης Α., Μαυρίδης Ι., (2005), Η Υλοποίηση του Συστήματος Διαχείρισης Μάθησης «ΑΣΕΑ», Δυνατότητες και Προοπτικές, Εθνικό συνέδριο Ελληνικής Εταιρείας Συστημικών Μελετών (ΕΕΣΜ) με θέμα «Συστήματα Διαχείρισης Γνώσης και Διακυβέρνησης», Τρίπολη Αρκαδίας Οι γραπτές εισηγήσεις που θα υπερβαίνουν τις 6 σελίδες ή δεν θα πληρούν τις ανωτέρω προδιαγραφές δεν θα γίνουν δεκτές.